

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

NEMZETISÉGI ÜGYEKÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/38/6/2021

MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2021. DECEMBER 16.

Helyszín: videokonferencia

Időpont: 2021. december 16. 10.00 óra

Fürjes Zoltán a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára köszöntötte a résztvevőket, majd ismertette a napirendet, valamint a videokonferencia technikai tudnivalóit.

1. napirendi pont: A nemzetiségi pályázatok helyzete és tapasztalatai

Fürjes Zoltán elmondta, hogy a valamennyi őshonos nemzetiség számára nyitva álló központi költségvetési források (nem csak a nemzetiségi pályázatok) mértéke a 2022. évet tekintve hatszorosára emelkedik a 2010. évi költségvetéshez képest. Az elmúlt évek trendjét is meghaladó mértékű a növekedés 2021. és a 2022. év között, 2022-ben összesen 2,7 Mrd Ft. Ez lehetővé teszi a nemzetiségi pályázati keretösszegek mértékének növelését is 1,6 Mrd forintra. 2021. évben rendelkezésre álló keretösszeg 1,3 Mrd Ft, három pályázati téma került meghirdetésre. A nemzetiségi civil szervezetek 2021. évi költségvetési támogatására 450 M Ft keretösszeg, nemzetiségi kulturális kezdeményezések 2021. évi költségvetési támogatása 500 M Ft keretösszeg, valamint a nemzetiségi táborok 2021. évi támogatása 350 M Ft keretösszeg állt rendelkezésre. Minden évben többszörös túljelentkezés mutatkozik a nemzetiségi közösségek részéről. A civil szervezetek számára kiírt működési támogatás célja az önazonosság megőrzésének segítése, illetve az anyanyelv és a hagyományok, szellemi és tárgyi emlékek ápolását szolgáló célok támogatása. 1,07 Mrd forintot meghaladó értékben érkeztek be pályázatok. A döntéshozatal eredményeképpen 309 pályázat részesült támogatásban. Átlagosan közel 1,5 M Ft támogatás jutott egy pályázónak. A kulturális kezdeményezések támogatására irányuló támogatások tekintetében volt a legjelentősebb a túljelentkezés, 2 Mrd forintot meghaladó mértékben érkeztek be kérelmek. Végül 1300 pályázat részesült támogatásban, átlagosan 380-400 E Ft értékben. A kulturális hagyományok, tárgyi és szellemi kulturális kincsek megőrzése, illetve az értékhorozó tevékenységek és a teremtésvédelem érdekében végzett tevékenységek részesülhetnek támogatásban. A nemzetiségi táborok pályázatának tekintetében közel kétszeres volt a túljelentkezés, 630 M forintra érkeztek be kérelmek, 366 pályázat részesült támogatásban, így átlagosan közel 1 M Ft jutott egy pályázatra. A nemzetiségi nyelvű általános és középiskolai tanulók táboroztatása, mind hazai, mind anyaországi táborokban pályázat célja a nemzetiségi népismerethez fűződő ismeretek fejlesztése, illetve a hagyományörzés és hitéleti tevékenység. **Fürjes Zoltán** kiemelte, hogy a nemzetiségi vezetők és a kormányzat között egyetértés van a tekintetben, hogy a nemzetiségi ügy nem egy-két generáció ügye, valamennyi generációt be kell vonni az adott életkori szakaszak megfelelő módon. **Fürjes Zoltán** a 2021. év és az azt megelőző évek összehasonlítása tekintetében ismertette a technikai és

tartalmi változásokat. A korábbi EPER rendszer helyett a Nemzetpolitikai Informatikai Rendszer (NIR) rendszeren keresztül volt lehetőség a BGA felé a pályázatok benyújtására. Azonban a legkomolyabb változást a Covid-19 járványhelyzet okozta, ami leszűkítette a személyes találkozások lehetőségét. Tájékoztató napot sem tudtak tartani, ezért írott segédlettel és kisfilmmel segítették a pályázókat a pályaművek benyújtásában. A civil pályázatban fogalmi pontosításra volt szükség, a szervezet működéséhez *elengedhetetlen* tevékenységekhez kapcsolódó költségek körét pontosították. Példaként említette, hogy az alaptevékenységgel kapcsolatos rendezvényeket illetően csak az útiköltség kaphasson támogatást, maga a rendezvény a kulturális pályázatból kerülhet támogatásra. A működéshez köthető és ezért támogatásban részesíthető a népviseletek, a táncos ruhák beszerzése. A kulturális pályázatban korlátozásra került, hogy egy pályázatban max. 10 kérelmet nyújthatnak be és egy pályázatban csak egy tevékenység vagy eseménysorozat pályázható. A támogatható tevékenységek között megjelenik a digitális kiadványok elkészítésének támogatása. A szállás és étkezési költségek pedig maximalizálásra kerültek ebben a kategóriában. A nemzetiségi táborok tekintetében lehetőség nyílt a támogatás teljes összegének 30%-áig tartós közösségi használatú tárgyi eszközök beszerzésére. Valamennyi kategória esetében 10%-ra csökkent a képviselő részére vagy a képviselő egyéb szervezete részére átadható támogatási összeg, amely korábban 20% volt. Eltörlésre került az árajánlat csatolási kötelezettség. Általánosan levonható tapasztalat továbbá, hogy a pályázatírásban részt vevő idősebb korosztály számára egyre nagyobb nehézséget jelent a digitális pályázatok világa és sok szervezetnél nincs utánpótlás. Ezért fontos erre a kérdésre hangsúlyt fektetni. **Fürjes Zoltán** a pályázatok témáját illetően elmondta, hogy a szervezetek évről évre ugyanazokkal a programokkal pályáznak, ami egy hagyományrendszer kialakulását segíti, ugyanakkor örömmel vennék innovatív pályázatok érkezését. További probléma, hogy a pályázókkal a kapcsolattartás időnként nehézkesen működik, amennyiben a kapcsolattartók nem elérhető, adott esetben a pályázó eleshet a támogatástól. Illetve a hiánypótlásra felszólító e-maileket nem olvassák el rendszeresen, így ha érkezik is be hiánypótlás, nem az előírt tartalommal. **Fürjes Zoltán** kérte a közösségeket, illetve a civil szervezetek vezetőit, hogy erre fokozottan figyeljenek. Elmondta, hogy a 2022. évtől szétválasztásra kerül a roma és a nem roma pályázati döntési folyamat, két támogatási bizottság fog működni, a nemzetiségi, valamint a roma nemzetiségi támogatási bizottság. Ennek az a célja, hogy a roma nemzetiség mint a legnagyobb nemzetiség saját maga vehessen részt az őt érintő döntési folyamatokban. A 12 másik nemzetiség támogatási bizottságába a nemzetiségpolitikáért felelős miniszter a korábbi 2 helyett 3 főt delegál majd. A nemzetiségi pályázatok korábban kiírásra kerültek annak érdekében, hogy a döntést mielőbb meghozhassák, és a civil szervezetek részére a támogatás a tárgyévben a lehető leghamarabb kifizetésre kerüljön. A gyorsítást szolgálja az is, hogy már a pályázat befogadásának feltétele, hogy a képviseleti jogosultság igazolásra kerüljön. Egyszerűsítésre került a nemzetiségi kulturális pályázat, amelyben 300 E forintos fix támogatás igénylését tették lehetővé. Új támogatható tevékenység a nemzetiségi közösség életében jelentős személyek elhanyagolt vagy elhagyott síremlékének karbantartási, javítási költségei. A nemzetiségi táboroztatási támogatások esetében a maximálisan adható támogatás 2022-ben a magyarországi táborok esetében 3,5 M forintra, az anyaországi táborok esetében 4 M forintra nő.

Ritter Imre az Észak-magyarországi Német Önkormányzatok Szövetségének elnöke megerősítette, hogy a nemzetiségi pályázatok lebonyolítása tekintetében beállt az a gyakorlat, hogy szeptemberre kiírásra kerülnek a pályázatok, év végére döntés születik és januárban elkészülnek a támogatói okiratok és a pénz utalása. Ezt továbbra is fenn kell tartani annak érdekében, hogy valóban előfinanszírozott pályázatok legyenek. A nemzetiségi támogatási bizottság új tagja Szuperák Brigitta ukrán szószóló. Megerősítette továbbá, hogy mindhárom pályázat esetében többszörös az igény a támogatásra. Példaként említette a táboroztatási támogatás esetében, hogy hiába emelték a támogatást több, mint tizenháromszorosára, ez még mindig csak 30-35%-a annak az összegnek, amire szükség

lenne ahhoz, hogy minden nemzetiségi osztály legalább egyszer pályázhasson. **Ritter Imre** megköszönte mindazoknak a munkáját, akik a pályázatok lebonyolításában részt vesznek. Továbbá kérte, hogy amennyiben meghiúsult egy pályázati cél, a felvett támogatásokat fizessék vissza, ezek a pénzek újra felhasználhatóak nemzetiségi célra.

Fürjes Zoltán a meghiúsult rendezvények pályázati támogatásának visszautalásával kapcsolatban hozzátette, hogy mindenképpen várják meg a következő költségvetési évet a visszautalással.

Matkovits-Kretz Eleonóra a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre képviselőjében elmondta, hogy pozitívak a tapasztalataik a pályázatok kiírásának időpontját, a döntés gyorsaságát és a pénzkiutalást illetően. Megköszönte **Ritter Imre** képviselői tevékenységét annak érdekében, hogy folyamatosan emelkedik a pályázatokra szánt pénz összege is. Továbbá az Államtitkárság is meghallgatja és alkalmazkodik az igényekhez, és egyre több tevékenység támogatására adnak lehetőséget. Példaként említette a beruházások, valamint az út menti keresztek felújításának támogatását, illetve e jelenlegi kiírásban szereplő, jelentős személyek elhanyagolt sírjainak karbantartását. Ezeket a lehetőségeket fontosnak tartja, mert a mellett, hogy az önkormányzatokat és az egyesületeket további helytörténeti kutatásokra ösztönzik, jelentős értéket is teremtenek. A nemzetiségi kultúrát és hagyományokat megőriző képi hanghordozók kiadására vonatkozó pályázati kiírással kapcsolatban jelezte, hogy az elszámolható költségek között csak a sokszorosítás szerepelt, miközben a legfontosabb, hogy elkészüljön az anyag, a vágás, a zenei aláfestés, a feliratozás, a kétnyelvűség biztosítása. Továbbá jelezte, hogy a NIR rendszerben nem tudnak mellékelni dokumentumokat, ezeket csak postai úton tudják megküldeni, aminek szintén költsége van. Megkérdezte, hogy van-e lehetőség mellékletet csatolni a NIR-ben, illetve mi lehet az oka, hogy nem tudják ezeket csatolni.

Fürjes Zoltán jelezte, hogy ezek fontos észrevételek, megvizsgálják a felvetéseket.

Gábrriel Zsanett a Nemzetiségi Támogatáskezelési Osztály vezetője jelezte, hogy a pályázati kiírásokkal kapcsolatban felvetett konkrét kérdésekre az ülés után írásban válaszolnak majd.

2. napirendi pont: A nemzetiségi listaállítási szabályai

3. napirendi pont: A nemzetiségi törvény 2021. évi módosításai

Fürjes Zoltán kezdeményezte a két napirendi pont összevonását, ami ellen a résztvevőknek ellenvetésük nem volt, majd megkérte **Péntek Pétert** a Támogatási Koordinációs és Fejlesztési Osztály vezetőjét a napirendek felvezetésére.

Péntek Péter a veszélyhelyzettel összefüggő szabályok tekintetében elmondta, hogy 2021. évben a Kormány az Alaptörvény 53. cikke alapján veszélyhelyzetet hirdetett. Veszélyhelyzet alatt a Kormány jogosult eltérni törvényi rendelkezésekről, amely a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvényt (Njtv.) is érintette. A nemzetiségi önkormányzat képviselőtestülete, közgyűlése üléseinek számára vonatkozó szabályozást felülírja a veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény, amely úgy rendelkezik, hogy szükség szerint, de legalább egy alkalommal kell testületi ülést tartani. Felhívta a figyelmet arra, hogy az Njtv. szabályai a közmeghallgatásra vonatkozóan nem változtak, tehát évente legalább egyszer meg kell tartani a közmeghallgatást is. Továbbá a feladatalapú támogatásra való jogosultság szabályaival kapcsolatban felhívta a figyelmet arra, hogy azt a költségvetési törvény állapítja meg, hogy a feladatalapú támogatáshoz legalább két jegyzőkönyvet kell benyújtani. 2021. július 1-től visszaállt az eredeti szabályozás, miszerint a képviselőtestület, közgyűlés feladat és hatáskörét önmaga látja el.

Péntek Péter a nemzetiségi törvény módosításai tekintetében elmondta, hogy az Njtv. 2020. évben átfogó módosításon esett át, így 2021. évben csak kisebb módosítások történtek. Két jogszabály

változtatta meg a Njtv-t. Az egyes vagyongazdálkodási tárgyú rendelkezésekről szóló 2021. évi XXXIII. törvény két részletszabályt tett hozzá a Njtv. nevelési, oktatási feladatok ellátását szolgáló ingatlanok tulajdonjogának átadásával kapcsolatos szabályokhoz. A tulajdonjog eredeti tulajdonosra való visszaszállásának szabályozása kiegészült még két esetkörrel, hogyha a fenntartói jog központi költségvetési szerv vagy települési önkormányzat részére kerül átadásra vagy az ingatlanon a nevelési, oktatási feladat ellátása megszűnik. A 2021. évi XCVII. törvény két új szabályt is beemel az Njtv-be. A nemzetiségi szószóló, illetve a nemzetiségi országgyűlési képviselő állandó meghívottként tanácskozási joggal részt vehet az Országos Nemzetiségi Önkormányzat közgyűlésén, függetlenül attól, hogy a közgyűlés ülése nyílt vagy zárt. A nemzetiségi lista állítása is bekerült az Njtv-be. A nemzetiségi lista állítására eddig is vonatkoztak szabályok, a Njtv-be csak részletszabályok kerültek be, az egységes jogértelmezés, illetve a jogbiztonság kialakítása érdekében. Az Országos Nemzetiségi Önkormányzat közgyűlése át nem ruházható hatáskörben hoz döntést a nemzetiségi lista állításáról, tehát nemzetiségi lista állítására kizárólag a közgyűlés jogosult. A listát meghozni legkorábban az országgyűlési képviselők választását megelőző naptári év október 1-én, legkésőbb az országgyűlési képviselők általános választásának kitűzését követő 20 naptári napon belül lehet. A döntésnek tartalmaznia kell a jelöltek nevét és a listán elfoglalt helyük sorszámát. A lista akkor jön létre jogszerűen, ha legalább három személy szerepel rajta. A döntésnek tartalmaznia kell a jelöltek személyi azonosítóját, amely nem nyilvános adat, ezt később a nemzetiségi önkormányzat honlapján nem kell feltüntetni. A döntés tartalmazhat a kapcsolattartóról rendelkezést, kapcsolattartó csak képviselő lehet, a képviselő nevét, a személyazonosítóját, illetve a megbízás tényét kell feltüntetni. A döntésből személyes érintettség miatt a közgyűlés tagja nem zárható ki. A döntés minden esetben nyilvános, kivéve a személyazonosító adatot. A döntést a döntést követő naptári napon írásba kell foglalni és az Országos Nemzetiségi Önkormányzat honlapján közzé kell tenni. A döntésről készült jegyzőkönyvet legkésőbb a döntést követő 3. napig írásba kell foglalni és az Országos Nemzetiségi Önkormányzat törvényességi felügyeletét ellátó fővárosi vagy megyei kormányhivatalnak meg kell küldeni. A közgyűlés a listát visszavonhatja, de ebben az esetben új listát nem állíthat. A ciklus közben megüresedett mandátum esetén ismét a közgyűlés hatásköre, hogy a listáról bejelentse a mandátumot szerző jelölt nevét. Ha a közgyűlés erről nem dönt, akkor 30 nap után a listán következő személy jogosult betölteni a mandátumot. Ugyanez vonatkozik a nemzetiségi szószólók megbízására is. Ez a jog nem vonható el a közgyűléstől. A listaállítással kapcsolatos jogorvoslati szabályok is bekerültek az Njtv-be, a döntést sommás eljárásban lehet felülvizsgálni közigazgatási nemperes eljárás keretében. A jogorvoslat felterjesztője a törvényességi felügyeletet ellátó fővárosi és megyei kormányhivatal. A kormányhivatal maga is kezdeményezheti a döntés felülvizsgálatát, amennyiben jogszerűtlenséget észlel. A jogorvoslati kérelem benyújtására a döntés közzétételétől számított három naptári napig van jogosultság, a kérelemnek minden bizonyítékot tartalmaznia kell, kivéve a jegyzőkönyvet. A kormányhivatal a negyedik napon terjeszti fel a bíróságnak a jogorvoslati kérelmet. A bíróság a felülvizsgálati kérelmet megvizsgálja, a döntést csak akkor semmisíti meg, ha a törvény rendelkezéseinek súlyos megsértését észleli. A jogorvoslatot a Fővárosi Törvényszék vizsgálja meg, illetve dönt, helybenhagyja vagy megsemmisíti a listát. Ha megsemmisíti a listát és még nyitva áll az időtartam, amelyben a közgyűlés dönthet a listaállításról, akkor a közgyűlés jogosult új lista állítására.

Ritter Imre az átvett nemzetiségi köznevelési intézmények tulajdonjogával kapcsolatosan elmondta, hogy rengeteg rendezetlen ügy merült fel. Az ügyek 90-95%-a lezárult. Megköszönte a Miniszterelnökségnek az ezzel kapcsolatos jogi segítségét. 2022 januárjában záró beszámoló fog készülni a tulajdonátadásokról. A nemzetiségi listaállítással kapcsolatban elmondta, hogy tudomása szerint a munkacsoportülés időpontjáig 9 nemzetiség állított listát, ebből 8 lista tekintetében nem volt jogorvoslati kérelem. Az Alkotmánybíróság az Országos Roma Önkormányzat listáját, illetve a

Fővárosi Törvényszék ezzel kapcsolatos döntést is megsemmisítette, a roma nemzetiségnek új listát kell állítania. Megjegyezte, hogy a törvénymódosítás azt a célját elérte, hogy szabályozott, törvényes jogorvoslati lehetőség biztosítva legyen. Ugyanakkor véleménye szerint, bármilyen jól elő van készítve egy törvényjavaslat, nem mindig működik tökéletesen. **Ritter Imre** hangsúlyozta, ragaszkodott hozzá, hogy az egyeztetések során és a záró egyeztetésen mind az Országos Roma Önkormányzat elnöke, mind a roma szószóló személyesen legyen ott. Reményét fejezte ki, hogy lesz idő törvényesen egy másik listát állítani, illetve nem lesz törvényességi probléma a többi négy nemzetiség listaállításával, valamint a szószólók és képviselők megválasztásával.

Szalayné Sándor Erzsébet, a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes elmondta, hogy a módosításokkal kapcsolatban erőteljes szakmai munkát és szakmai szempontokat tettek hozzá, melyek egy része elfogadást nyert. Várja ezen szempontok, illetve a módosítások gyakorlati megvalósulását.

4. napirendi pont: Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága magyar elnökségének keretében megrendezett nemzetiségi konferencia tapasztalatai

Szalayné Sándor Erzsébet elmondta, hogy az Európa Tanács (ET) Miniszteri Bizottsága elnökségét 2021. májustól novemberig Magyarország látta el, melynek keretében több nemzetiségi konferencia megtartására is sor került. Június végén, strasbourgi helyszínen részben jelenléti részvétellel megszervezett magas szintű konferenciára került sor, ahol az ET két kisebbségi témával foglalkozó szakértői bizottságának képviselői szólaltak fel. A Magyar Kormány szintén magas szintű részvételt biztosított. A nemzetközi kisebbségvédelmi intézmények, szervezetek előtti kihívások, valamint a további fejlesztési irányok és igények voltak terítéken. A konferencián részt vett a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes. Ezen kívül két konferencia budapesti helyszínen, majd a záró konferencia szintén Strasbourgban került megrendezésre. A nemzetközi közösség magasan értékeli a Magyarországon belüli kisebbségi és nemzetiségi tárgyú törekvéseket, ennek színvonalas megnyilvánulása volt a magyar elnökség. **Szalayné Sándor Erzsébet** kiemelte az ET Budapesti Ifjúsági Központjában szervezett konferenciát, ahol a részvételi jogokról volt szó, főleg a nemzetiségi közösségekhez tartozó fiatalok részvételéről. Véleménye szerint ez egy olyan témakör, amire érdemes még nagyobb hangsúlyt fektetni.

Fürjes Zoltán elmondta, hogy az ET Miniszteri Bizottságának magyar elnöksége kapcsán a Kormány több prioritást is meghatározott, ezek egyike volt a nemzeti kisebbségek hatékony védelmének előmozdítása, ezért ebben a témában több konferencia megszervezésére került sor. Az Államtitkárság 2021. november 4-5-én rendezett konferenciát „Nemzetiségek Magyarországon: nemzetiségi értékek megőrzése és továbbadása” címmel. A helyszín is szimbolikus jelentőséggel bír, egy nemzetiségi közösség volt a vendéglátója a konferenciának. A Bolgár Művelődési Házban megrendezésre került konferencia nemzetközi volt, mind a közönség, mind az előadók tekintetében. Az előadók között volt többek **Langerné Victor Katalin** helyettes államtitkár asszony és **Szalayné Sándor Erzsébet** biztoshelyettes asszony, valamint **Soltész Miklós** és **Sztáray Péter** államtitkár urak. Hazai nemzetiségeink anyaországaiból és különböző nemzetközi szervezetek részéről is érkeztek előadók. A szervezők eredeti szándéka az volt, hogy az adott országban élő nemzetiségi közösségekről és a velük való együttműködés jó gyakorlatairól szóló előadások hangozzanak el. Mégis mind a német, mind a szerb, mind a horvát előadók nemzetiségpolitika helyett nemzetpolitikáról tartottak előadást. Sokkal inkább beszéltek a határainkon túl élő saját nemzettesteikről, a határokon túli együttműködésről. Ezek az előadások is mind azt bizonyították, hogy fontos a nemzetpolitika az egyes államok számára. Különös jelentősége van annak, hogy ez nem csak közép- és dél-európai előadók részéről derült ki, hanem a német előadó részéről is. A konferencia második napján sor kerül egy kerekasztal-beszélgetésre, amelyben a Szerb Országos Önkormányzat, a Szlovák Országos Önkormányzat, a

Bolgár Országos Önkormányzat és a Horvát Országos Önkormányzat elnökei, valamint a Német Országos Önkormányzat elnökhelyettese vett részt. A beszélgetés témája az volt, hogy milyen nemzetiségnek lenni ma Magyarországon, milyen feladatok, illetve milyen közös feladatok állnak nemzetiségi közösségek előtt. **Fürjes Zoltán** felhívta a figyelmet a szlovák elnök részéről elhangzott tételmondatra, mely szerint az elmúlt 300 évben nem volt ilyen jó dolga a nemzetiségeknek, mint ma. Ő ezt a szlovák nemzetiségre értette, de a kormányzat kiterjesztve meri értelmezni a nemzetiségekre. A Magyar Kormány tisztában van azzal – és erről is szólt a kerekasztal-beszélgetés –, hogy ez egy olyan terület, ahol mindig lesznek feladatok. Az eseményt komoly érdeklődés övezte mind a hazai nemzetiségi közösségek, mind az ET nagykövetség részéről. A külföldi vendégek részére egy esti sétahajózás keretében mutatták be Budapestet. A közönség soraiba fiatal egyetemista hallgatókat is bevontak, akik nemzetiségi nyelvi oktatásban vesznek részt és a jövő nemzetiségi pedagógusai közülük kerülhetnek majd ki. **Fürjes Zoltán** megköszönte a szervezőcsapat színvonalas munkáját.

Eck Bence a KKM Biztonságpolitikai és Nonproliférációs Főosztálya képviselőjeként megkérdezte, hogy milyen arányú volt a résztvevők száma a személyes, illetve online jelenlét tekintetében.

Héjj Rita a ME Nemzetiségi Főosztályának munkatársa elmondta, hogy személyes jelenléttel zajlott a konferencia, a járványhelyzett ellenére 120 résztvevő vett részt.

Eck Bence hozzátette, hogy a KKM rendezvényein is hasonló érdeklődéssel fogadták ezt a témát.

5. napirendi pont: Egyebek

Fürjes Zoltán elmondta, hogy előzetesen nem érkezett jelzés a napirendi pontban hozzászólási szándékról.

Ritter Imre elmondta, hogy az elmúlt hónapokban végiglátogatta az országot német nemzetiségi körben, melynek során értékelték az elmúlt nyolc, illetve négy évet, a közgyűlések hangulata, a kérdésfelvetések és problémák tekintetében. A Tematikus Munkacsoport által felvetett problémákat tekintve is megerősíthető, hogy nemzetiségek az elmúlt száz évben nem voltak ilyen helyzetben. Hozzátette, hogy két ciklus alatt nem lehet 100 vagy 300 év bűneit, hibáit rendbe tenni. A nemzetiségek pillanatnyi helyzetének vizsgálata során nem lehet eltekinteni attól, hogy milyen irányú a változás. Elvitathatatlan, hogy Magyarország óriási lépéseket tett, a jelenlegi helyzet egy pozitív, hitet adó állapot. Megköszönte mindenkinek a segítségét, aki ehhez hozzá tett, akár a problémák felvetésével, akár azok megoldásával, akár az egyeztetésekkel. Reményét fejezte ki, hogy a következő ciklusokban ezeket az előrelépéseket tovább tudják erősíteni.

Fürjes Zoltán megerősítette, hogy van még teendő. Megköszönte mindenki munkáját, elmondta, hogy a Tematikus Munkacsoport tagjaival más fórumokon is együttműködtek. Kiemelte a Njtv. módosítását előkészítő munkacsoport munkáját, az Njtv. módosítása nagy eredménye volt ennek a ciklusnak. Kiemelte továbbá a szószólók és az országos elnökök együttműködését, a költségvetési forrás növekedése tekintetében. Megköszönte Langerné Victor Katalin társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkár együttműködését is. Megerősítette, hogy az elmúlt tíz évben előremutató munka folyt a Tematikus Munkacsoportban is, reményét fejezte ki, hogy ez a munka folytatódni fog. **Fürjes Zoltán** további hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: dr. Kanta Tamás csoportvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: dr. Fürjes Zoltán egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, ME